

XU HƯỚNG ỨNG DỤNG UI VÀ UX VÀO DẠY HỌC THIẾT KẾ BAO BÌ SẢN PHẨM THƯƠNG MẠI

Yến Văn Hòa

Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

Email: hoaart86@gmail.com

/Ngày nhận bài: 28/03/2025

/Ngày nhận bài sửa sau phản biện: 15/04/2025

/Ngày chấp nhận đăng: 18/04/2025

TÓM TẮT

Bài viết phân tích xu hướng ứng dụng UI (Giao diện người dùng) và UX (Trải nghiệm người dùng) trong giảng dạy thiết kế bao bì sản phẩm thương mại, một lĩnh vực đang ngày càng đòi hỏi sự kết hợp giữa thẩm mỹ và tính tiện dụng. Thông qua phương pháp nghiên cứu thực hành và phân tích nội dung, bài viết làm rõ vai trò của UI/UX trong việc giúp sinh viên phát triển tư duy thiết kế lấy người dùng làm trung tâm, hướng đến trải nghiệm sử dụng tối ưu và giao diện trực quan, dễ tiếp cận. Kết quả nghiên cứu chỉ ra rằng việc tích hợp các nguyên lý UI/UX không chỉ nâng cao chất lượng thẩm mỹ của bao bì sản phẩm, mà còn tăng cường tính rõ ràng trong truyền tải thông tin, khả năng tương tác và cảm xúc tích cực nơi người tiêu dùng. Bên cạnh đó, bài viết cũng đề xuất các phương pháp giảng dạy hiện đại vào quá trình giảng dạy và học tập. Những đề xuất này nhằm mục tiêu nâng cao hiệu quả đào tạo, giúp sinh viên không chỉ tiếp cận kiến thức lý thuyết một cách sinh động mà còn hình thành kỹ năng ứng dụng linh hoạt trong môi trường thiết kế thương mại đang thay đổi nhanh chóng theo xu hướng công nghệ và nhu cầu người dùng.

Từ khóa: Bao bì sản phẩm thương mại, dạy học, Thiết kế bao bì, UI và UX

TRENDS IN APPLYING UI AND UX IN TEACHING COMMERCIAL PRODUCT PACKAGING DESIGN

ABSTRACT

This paper analyzes the emerging trend of applying UI (User Interface) and UX (User Experience) in the teaching of commercial product packaging design—an area increasingly demanding a balance between aesthetics and usability. Through practice-based research and content analysis methods, the study highlights the role of UI/UX in helping students develop user-centered design thinking, aiming for optimal user experiences and intuitive, accessible interfaces. The findings indicate that integrating UI/UX principles not only enhances the visual quality of packaging designs but also improves clarity in information delivery, interactivity, and evokes positive emotional responses from consumers. In addition, the paper proposes the incorporation of modern teaching methods into the educational process, such as the use of digital design tools, real-world simulations, and practical design scenarios. These recommendations aim to improve the effectiveness of design education, enabling students to engage with theoretical knowledge in a dynamic way while also building flexible, applicable skills for a rapidly evolving commercial design environment shaped by technological advancements and shifting user demands.

Keywords: Commercial product packaging, teaching, packaging design, UI and UX

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong sự phát triển nhanh chóng của công nghệ, các lĩnh vực thiết kế, đặc biệt là thiết kế bao bì sản phẩm thương mại, không chỉ đòi hỏi sự sáng tạo về mặt thẩm mỹ mà còn yêu cầu cao về tính tiện dụng và khả năng tương tác với người tiêu dùng. Giao diện người dùng (UI) và trải nghiệm người dùng (UX) đã trở thành hai yếu tố quan trọng trong thiết kế hiện đại, góp phần tạo nên những sản phẩm trực quan, dễ hiểu và có khả năng kết nối hiệu quả với khách hàng.

Thực tế cho thấy, trong đào tạo thiết kế bao bì tại các

trường đại học và cơ sở giáo dục chuyên ngành, việc lồng ghép UI và UX vào chương trình học vẫn còn khá hạn chế, chủ yếu dừng lại ở các nội dung lý thuyết, chưa gắn liền với thực hành hay các xu hướng thiết kế mới. Điều này đặt ra yêu cầu cấp thiết trong việc cập nhật và điều chỉnh phương pháp dạy học, chương trình đào tạo phù hợp với yêu cầu của thị trường và hành vi người tiêu dùng hiện đại. Tài liệu nghiên cứu trong và ngoài nước đã đề cập đến vai trò của UI/UX trong thiết kế sản phẩm, thiết kế số và trải nghiệm người dùng. Tuy nhiên, các công trình nghiên cứu cụ thể về việc tích hợp UI/UX vào giảng

dạy Thiết kế bao bì thương mại còn hạn chế. Điều này tạo ra khoảng trống trong nghiên cứu và ứng dụng thực tiễn.

Từ thực trạng trên, bài viết hướng đến việc xác định rõ vai trò và xu hướng ứng dụng UI/UX trong dạy học thiết kế bao bì sản phẩm thương mại. Nghiên cứu tập trung làm rõ các yếu tố về cách thức UI/UX góp phần phát triển tư duy thiết kế lấy người dùng làm trung tâm cho sinh viên, hiệu quả của các phương pháp giảng dạy tích hợp UI/UX và đề xuất định hướng giảng dạy phù hợp với yêu cầu thực tiễn. Tính mới của nghiên cứu nằm ở việc tiếp cận vấn đề từ góc độ sư phạm thiết kế, không chỉ xem UI/UX như công cụ thiết kế mà còn là phương pháp dạy học giúp sinh viên thích ứng tốt với xu thế thiết kế hiện đại. Mục tiêu của bài viết góp phần xây dựng cơ sở lý luận và thực tiễn cho việc đổi mới trong dạy học thiết kế bao bì thương mại thông qua việc ứng dụng các nguyên lý UI và UX một cách bài bản, sáng tạo và hiệu quả.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Phương pháp nghiên cứu thực hành: Trong các lĩnh vực nghệ thuật và thiết kế, tạo ra sản phẩm là một phần của quá trình nghiên cứu, vì thế, đây là phương pháp đặc trưng được áp dụng thông qua hoạt động giảng viên, sinh viên thực hiện các dự án thiết kế bao bì có tích hợp yếu tố UI và UX. Quá trình thiết kế được ghi chép, phân tích và đánh giá nhằm rút ra những bài học thực tiễn về hiệu quả của việc ứng dụng UI/UX trong môi trường dạy học. Phương pháp này cho phép người nghiên cứu vừa thử nghiệm lý thuyết, vừa đúc kết kinh nghiệm thực hành - từ đó đưa ra nhận định về hiệu quả giảng dạy và khả năng ứng dụng UI/UX trong đào tạo thiết kế bao bì.

Phương pháp phân tích nội dung: Phương pháp này phân tích có hệ thống các nội dung liên quan đến UI/UX trong tài liệu học tập, bài tập thiết kế của sinh viên, các sản phẩm thiết kế mẫu. Tiến hành bằng cách thu thập các sản phẩm Thiết kế bao bì do sinh viên thực hiện trong các khóa học có yếu tố UI/UX, các sản phẩm đang được sử dụng trên thị trường. Phân tích các đặc điểm như tính dễ sử dụng, mức độ tương tác, thẩm mỹ, khả năng truyền tải thông tin... So sánh với các tiêu chí UI/UX để đánh giá mức độ tích hợp và hiệu quả.

3. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

3.1. Khái quát chung về UI và UX trong Thiết kế bao bì

Trong Thiết kế bao bì thương mại, UI và UX là hai yếu tố quan trọng giúp tối ưu hóa trải nghiệm người tiêu dùng. UI và UX thường được áp dụng chủ yếu trong thiết kế phần mềm hoặc ứng dụng di động, đồng thời trong Thiết kế bao bì, UI và UX đóng vai trò thiết yếu tạo ra những bao bì không chỉ thu hút mà

còn dễ sử dụng và mang lại cảm giác hài lòng cho người tiêu dùng.

3.1.1. UI trong Thiết kế bao bì

UI, hay giao diện người dùng, trong thiết kế bao bì đề cập đến tất cả các yếu tố trực quan mà người tiêu dùng có thể nhìn thấy và tương tác khi tiếp cận sản phẩm. Các yếu tố này không chỉ bao gồm hình ảnh, màu sắc, kiểu chữ, biểu tượng, mà còn là sự sắp xếp, phối hợp các thành phần này giúp dễ nhận diện và dễ tiếp cận sản phẩm.

Màu sắc là một trong những yếu tố quan trọng nhất trong thiết kế bao bì. Màu sắc không chỉ giúp sản phẩm nổi bật trên kệ hàng mà còn thể hiện tính cách và thông điệp của thương hiệu. Màu sắc có thể tác động đến cảm xúc của người tiêu dùng và giúp họ nhận diện thương hiệu một cách nhanh chóng.

Kiểu chữ ảnh hưởng trực tiếp đến khả năng đọc và hiểu thông điệp trên bao bì. Cần lựa chọn các phong chữ dễ đọc, rõ ràng và phản ánh tính cách của thương hiệu. Ngoài ra, cách sắp xếp chữ trên bao bì cũng cần phải hợp lý, tránh làm người tiêu dùng cảm thấy choáng ngợp hoặc khó chịu khi nhìn vào.

Hình ảnh và biểu tượng trên bao bì giúp tăng tính nhận diện sản phẩm và thương hiệu. Những hình ảnh minh họa về sản phẩm, những biểu tượng liên quan đến chất lượng hoặc cam kết của thương hiệu, hay thậm chí là hình ảnh gợi mở câu chuyện về sản phẩm, đều góp phần tạo nên ấn tượng mạnh mẽ với người tiêu dùng.

Bố cục của bao bì là cách các yếu tố UI được sắp xếp và phân chia trên bề mặt bao bì. Một bố cục tốt sẽ giúp các yếu tố trên bao bì không chỉ dễ nhìn mà còn tạo ra sự hài hòa, dễ dàng cho người tiêu dùng nhận diện sản phẩm và thương hiệu.

3.1.2. UX trong Thiết kế bao bì

UX, hay trải nghiệm người dùng, trong thiết kế bao bì liên quan đến cảm nhận tổng thể của người tiêu dùng khi họ tương tác với bao bì. UX không chỉ tập trung vào yếu tố thẩm mỹ mà còn chú trọng đến tính tiện lợi, khả năng sử dụng dễ dàng và cảm giác hài lòng mà bao bì mang lại cho người dùng.

UX trong bao bì không chỉ liên quan đến cách thiết kế bên ngoài mà còn bao gồm trải nghiệm khi sử dụng sản phẩm. Bao bì cần được thiết kế để dễ dàng mở, không gây khó khăn cho người tiêu dùng, và khi đóng lại phải đảm bảo bảo vệ sản phẩm một cách hiệu quả. Các tính năng như nắp bật, khóa kéo, hay nắp vặn đều là những yếu tố cần được tối ưu trong thiết kế bao bì.

Một bao bì được thiết kế tốt phải mang lại sự thuận

tiện và dễ dàng trong suốt quá trình sử dụng. Ví dụ, bao bì thực phẩm phải dễ dàng mở mà không bị rách hay vỡ, bao bì đồ uống phải dễ dàng cầm nắm và uống mà không bị tràn. Tính dễ sử dụng này ảnh hưởng trực tiếp đến sự hài lòng của người tiêu dùng và có thể là yếu tố quyết định trong việc lựa chọn sản phẩm.

Chất liệu bao bì có ảnh hưởng lớn đến trải nghiệm người dùng. Khi thiết kế, cần sử dụng vật liệu chất lượng, bền vững, không gây khó khăn cho sử dụng và phải phù hợp với loại sản phẩm bên trong. Ví dụ, bao bì sản phẩm mỹ phẩm cần được thiết kế bằng vật liệu dễ chịu khi cầm nắm, bao bì thực phẩm cần bảo quản được sản phẩm một cách an toàn và kéo dài thời gian sử dụng.

UX trong bao bì còn bao gồm yếu tố cảm xúc mà bao bì mang lại cho người tiêu dùng. Bao bì có thể sử dụng hình ảnh, thông điệp, hoặc màu sắc để kích thích cảm xúc tích cực, tạo dựng một kết nối mạnh mẽ giữa người tiêu dùng và thương hiệu. Một bao bì có thể mang lại cảm giác thân thiện, gần gũi hoặc sang trọng, từ đó xây dựng một mối quan hệ cảm xúc lâu dài với khách hàng.

Cả UI và UX đều hướng về người dùng, đóng vai trò nổi bật trong các ứng dụng dành cho thiết bị di động, thiết kế Website, phát triển đồ họa và các sản phẩm kỹ thuật khác.

UX tập trung vào trải nghiệm của người dùng, giải quyết các vấn đề mà người dùng gặp phải khi trải nghiệm sản phẩm của doanh nghiệp	UI tập trung vào thiết kế layouts, hiện thực hoá UX về mặt hình ảnh.
UX bao gồm điểm chạm của thương hiệu và nghiên cứu cách tương tác với khách hàng mục tiêu.	UI Tập trung vào những gì xảy ra trên màn hình máy tính, điện thoại, tablet, sản phẩm...
Người thiết kế UX sẽ vạch ra hành trình trải nghiệm của khách hàng.	Người thiết kế UI sẽ là người biến hành trình trải nghiệm đó thành thực tế qua các yếu tố đồ họa và yếu tố thị giác.
UX có thể áp dụng cho nhiều kiểu sản phẩm, dịch vụ hoặc trải nghiệm.	UI chỉ tập trung duy nhất cho các sản phẩm/dịch vụ kỹ thuật số.

Bảng 1. Bảng so sánh giữa UX và UI (Nguồn: tác giả)

Trong thiết kế bao bì, UI đóng vai trò quan trọng trong thu hút sự chú ý và giúp người tiêu dùng nhận diện sản phẩm nhanh chóng. Một bao bì với UI được thiết kế tốt không chỉ tạo được ấn tượng ban đầu mà còn giúp người tiêu dùng dễ dàng tiếp cận thông tin về sản phẩm, từ đó thúc đẩy quyết định mua hàng. UI giúp bao bì trở nên đẹp mắt, hấp dẫn và dễ hiểu, tạo ra một giao diện trực quan mà người tiêu dùng có thể ngay lập tức kết nối với sản phẩm.

UX trong thiết kế bao bì đóng vai trò quan trọng trong tạo ra trải nghiệm tích cực cho người tiêu dùng. Bao bì không chỉ là một vật bảo vệ sản phẩm mà còn là công cụ tương tác giữa thương hiệu và khách hàng.

Khi trải nghiệm người tiêu dùng được tối ưu hóa, người tiêu dùng sẽ cảm thấy hài lòng hơn, tạo ra sự trung thành và khả năng quay lại với thương hiệu. Những yếu tố UX giúp bao bì trở nên dễ sử dụng, thuận tiện, an toàn và thoải mái trong suốt quá trình tương tác, từ đó thúc đẩy quyết định mua hàng và gia tăng sự hài lòng của khách hàng.

3.1.3. Mối liên hệ giữa UI và UX trong thiết kế bao bì

Trong thiết kế bao bì, UI và UX không thể tách rời mà phải hoạt động cùng nhau để tạo ra một sản phẩm hoàn hảo. UI tạo ra hình ảnh và giao diện bắt mắt để thu hút người tiêu dùng, trong khi UX đảm bảo rằng người tiêu dùng có một trải nghiệm thuận tiện và thoải mái khi sử dụng bao bì. Hai yếu tố này kết hợp chặt chẽ để tối ưu hóa trải nghiệm người dùng tổng thể, từ đó mang lại sự hài lòng và trung thành từ khách hàng.

Một ví dụ điển hình là bao bì của sản phẩm nước giải khát. UI có thể giúp thiết kế bao bì trở nên nổi bật với các hình ảnh sinh động, màu sắc bắt mắt và kiểu chữ dễ đọc. Trong khi đó, UX sẽ đảm bảo nắp chai dễ mở, thân chai dễ cầm nắm và chất liệu chai bền, không dễ vỡ khi sử dụng. Nếu chỉ có UI mà thiếu UX, bao bì có thể thu hút người tiêu dùng nhưng lại gây khó chịu khi sử dụng, ngược lại, nếu chỉ có UX mà thiếu UI, bao bì có thể dễ sử dụng nhưng lại không đủ hấp dẫn để người tiêu dùng chọn lựa.

UI và UX trong thiết kế bao bì thương mại đóng vai trò quan trọng tạo ra một trải nghiệm giúp người tiêu dùng thấy hài lòng. UI tập trung vào yếu tố trực quan, giúp bao bì dễ dàng nhận diện và hấp dẫn, trong khi UX chú trọng đến sự thuận tiện và hài lòng của người tiêu dùng khi tương tác với bao bì. Sự kết hợp giữa UI và UX không chỉ giúp tạo ra bao bì đẹp mắt mà còn mang lại trải nghiệm người dùng, từ đó thúc đẩy sự trung thành của khách hàng và tăng trưởng bền vững cho thương hiệu.

3.2. Ứng dụng UI và UX trong dạy học Thiết kế bao bì

Thiết kế bao bì không chỉ đơn thuần là một công việc sáng tạo mà còn là một lĩnh vực đòi hỏi sự hiểu biết sâu về người tiêu dùng, hành vi của họ, và cách mà bao bì có thể tương tác với họ. Đặc biệt, UI và UX đã trở thành hai yếu tố quan trọng trong việc tối ưu hóa thiết kế bao bì, không chỉ làm sản phẩm nổi bật mà còn giúp người tiêu dùng có trải nghiệm thuận lợi và dễ dàng khi sử dụng sản phẩm.

Để chuẩn bị cho thế hệ nhà thiết kế bao bì tương lai có thể đáp ứng được yêu cầu ngày càng cao của thị trường, các cơ sở đào tạo thiết kế cần tích hợp UI và UX vào chương trình giảng dạy. Điều này không chỉ giúp sinh viên nắm vững các nguyên lý cơ bản mà còn trang bị cho các em những công cụ và kỹ năng

cần thiết để phát triển các thiết kế bao bì sáng tạo và hiệu quả.

3.2.1. Tích hợp UI và UX vào hoạt động dạy học thiết kế bao bì

Ngày nay, thị trường tiêu dùng đang thay đổi nhanh chóng và người tiêu dùng ngày càng có yêu cầu cao hơn về sản phẩm. Các yếu tố như tính năng, chất lượng, và đặc biệt là trải nghiệm người dùng, đang được coi là yếu tố quan trọng quyết định trong việc lựa chọn sản phẩm. Bao bì không chỉ cần phải đẹp mà còn phải dễ dàng sử dụng và mang lại cảm giác thỏa mãn cho người tiêu dùng. Vì vậy, tích hợp các yếu tố UI và UX vào dạy học thiết kế bao bì sẽ giúp sinh viên hiểu rõ hơn về nhu cầu này và có khả năng thiết kế các bao bì đáp ứng tốt yêu cầu của người tiêu dùng.

UI và UX không chỉ giúp nâng cao chất lượng bao bì về mặt hình ảnh và cảm xúc mà còn có ảnh hưởng lớn đến các quyết định thiết kế liên quan đến vật liệu, cấu trúc và chức năng của bao bì. Khi sinh viên được học về UI và UX, các em không chỉ hiểu cách sử dụng màu sắc, kiểu chữ, và hình ảnh sao cho bắt mắt, mà còn hiểu rõ các yếu tố như tính tiện dụng, sự dễ dàng trong sử dụng, và trải nghiệm tổng thể của người tiêu dùng. Điều này giúp sinh viên phát triển một tư duy thiết kế toàn diện, bao gồm cả yếu tố thẩm mỹ và tính ứng dụng thực tế.

Với sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ, các công cụ và phần mềm thiết kế hiện đại ngày càng đóng vai trò quan trọng trong tạo ra các sản phẩm thiết kế chất lượng cao. Các công cụ này không chỉ hỗ trợ về mặt hình ảnh mà còn giúp mô phỏng và thử nghiệm các yếu tố UX, giúp sinh viên có thể thực hành và áp dụng kiến thức vào thực tế. Tích hợp UI và UX trong chương trình giảng dạy sẽ giúp sinh viên làm quen với các công cụ này và chuẩn bị tốt hơn cho công việc thực tế sau khi tốt nghiệp.

3.2.2. Tích hợp UI và UX vào chương trình giảng dạy
Để tích hợp UI và UX hiệu quả vào giảng dạy Thiết kế bao bì, các cơ sở đào tạo cần xây dựng một chương trình giảng dạy bài bản, kết hợp giữa lý thuyết và thực hành. Các sinh viên cần được học những nguyên lý cơ bản về thiết kế bao bì, từ các yếu tố thị giác như màu sắc, hình ảnh, và kiểu chữ đến các yếu tố UX như tính dễ sử dụng và trải nghiệm người tiêu dùng.

Các khóa học lý thuyết sẽ giới thiệu cho sinh viên về các nguyên lý cơ bản của UI và UX trong thiết kế bao bì. Sinh viên sẽ học cách nhận diện và phân tích các yếu tố UI như màu sắc, bố cục, hình ảnh, kiểu chữ và cách chúng ảnh hưởng đến người tiêu dùng. Đồng thời, các nguyên lý UX như khả năng sử dụng, tính tiện lợi, và cảm xúc của người tiêu dùng sẽ được giảng dạy một cách chi tiết.

Ngoài lý thuyết, sinh viên cần có cơ hội thực hành qua các dự án thiết kế thực tế, áp dụng kiến thức UI và UX vào các tình huống cụ thể. Ví dụ, sinh viên có thể được giao nhiệm vụ thiết kế bao bì cho một sản phẩm mới, từ việc nghiên cứu người tiêu dùng, phân tích đối thủ cạnh tranh đến việc tạo ra các mẫu bao bì phù hợp với yêu cầu thị trường.

Phương pháp học tập qua dự án là một trong những phương pháp giúp sinh viên áp dụng lý thuyết vào thực tế. Thông qua việc tham gia các dự án thực tế, sinh viên được trải nghiệm quá trình thiết kế từ đầu đến cuối, từ nghiên cứu người tiêu dùng, phân tích nhu cầu, đến phát triển các mẫu bao bì thử nghiệm. Trước khi bắt đầu thiết kế, sinh viên thực hiện các nghiên cứu về hành vi người tiêu dùng, hiểu rõ nhu cầu, thói quen sử dụng sản phẩm và những yếu tố họ coi trọng khi mua hàng. Áp dụng các phương pháp nghiên cứu UX, chẳng hạn như khảo sát, phỏng vấn người tiêu dùng và thử nghiệm các nguyên mẫu giúp sinh viên hiểu rõ hơn về trải nghiệm người dùng thực tế. Sinh viên sử dụng các công cụ thiết kế hiện đại như Adobe Illustrator, Adobe Photoshop, Figma, Sketch hoặc InVision để tạo ra các mẫu thiết kế bao bì, từ đó thử nghiệm và tối ưu hóa trải nghiệm người dùng. Quá trình này giúp sinh viên không chỉ phát triển kỹ năng thiết kế đồ họa mà còn học cách giải quyết các vấn đề về UX như khả năng sử dụng, độ bền của bao bì và cảm giác người tiêu dùng khi sử dụng sản phẩm.

Các công cụ và phần mềm thiết kế UI/UX hiện đại giúp sinh viên dễ dàng áp dụng lý thuyết vào thực tế và mô phỏng các yếu tố UX trong bao bì. Những công cụ này không chỉ hỗ trợ thiết kế đồ họa mà còn cung cấp khả năng tạo nguyên mẫu, thử nghiệm và thu thập phản hồi người tiêu dùng. Figma và Sketch là hai công cụ phổ biến được sử dụng để thiết kế giao diện người dùng (UI) và tạo nguyên mẫu (prototype). Sinh viên có thể tạo các bản vẽ bao bì và mô phỏng các trải nghiệm người dùng thông qua các tính năng này. InVision và Marvel là các công cụ giúp tạo nguyên mẫu và thử nghiệm UX. Sinh viên có thể sử dụng các công cụ này để tạo ra các nguyên mẫu bao bì và chia sẻ với người dùng thử nghiệm, thu thập phản hồi về khả năng sử dụng và cảm giác người tiêu dùng khi tương tác với bao bì.

Trong quá trình giảng dạy, việc đánh giá và nhận xét từ giảng viên và bạn học cũng rất quan trọng để giúp sinh viên cải thiện kỹ năng thiết kế của mình. Những ý kiến trao đổi giúp sinh viên nhận ra điểm mạnh và điểm yếu trong thiết kế, giúp các em hiểu rõ hơn về trải nghiệm người tiêu dùng và các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định thiết kế bao bì. Giảng viên cần cung cấp những đánh giá chi tiết về các yếu tố UI và UX trong các mẫu thiết kế bao bì của sinh viên, từ đó đưa

GIÁO DỤC - EDUCATION

ra các hướng dẫn cụ thể để sinh viên có thể cải thiện sản phẩm của mình. Thu thập ý kiến từ người tiêu dùng thử nghiệm là một bước quan trọng trong việc đánh giá trải nghiệm người dùng. Sinh viên có thể thực hiện các cuộc khảo sát, phỏng vấn, hoặc thử nghiệm nguyên mẫu để nhận được phản hồi thực tế về bao bì của mình.

3.3. Xu hướng mới trong Thiết kế bao bì và vai trò của UI/UX

Sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ và thay đổi trong hành vi người tiêu dùng đã tạo ra một số xu hướng mới trong thiết kế bao bì. Một trong những yếu tố nổi bật trong các xu hướng này là sự ảnh hưởng ngày càng tăng của UI và UX. Những yếu tố này tác động đến cách bao bì được thiết kế, ảnh hưởng đến trải nghiệm người tiêu dùng, cách cảm nhận sản phẩm đến cách tương tác với bao bì trong suốt quá trình sử dụng.

3.3.1. Xu hướng mới trong thiết kế bao bì

Bao bì thân thiện với môi trường

Với sự gia tăng nhận thức về môi trường và trách nhiệm của các thương hiệu trong việc giảm thiểu tác động tiêu cực đến hành tinh, bao bì thân thiện với môi trường đang trở thành một xu hướng chủ đạo. Các nhà thiết kế đang chuyển sang sử dụng vật liệu tái chế, vật liệu phân hủy sinh học và các thiết kế có thể tái sử dụng thay vì các loại bao bì nhựa truyền thống.

UI và UX đóng vai trò quan trọng trong việc truyền tải thông điệp về tính bền vững của bao bì. Thiết kế giao diện bao bì phải thể hiện rõ thông điệp về tính thân thiện với môi trường, ví dụ thông qua các biểu tượng hoặc màu sắc gợi nhớ đến thiên nhiên (xanh, nâu, vàng đất). UX đảm bảo bao bì không chỉ dễ sử dụng mà còn dễ dàng phân loại và tái chế sau khi sử dụng, giúp người tiêu dùng có trải nghiệm tích cực khi tham gia vào các hoạt động bảo vệ môi trường.

Hình 1. Bao bì thân thiện môi trường
(Nguồn: <https://inlayngay.vn/media/data/blog/2023/02/bao-bi-giay-2.jpg>)

Với hình minh họa trên (Hình 1) có thể thấy rõ yếu tố UI được thể hiện qua thiết kế đơn giản, màu sắc không sử dụng nhiều, chỉ điểm xuyết ở những vị trí muốn gây sự chú ý, việc sử dụng chất liệu là giấy tái chế cũng làm tăng tính thân thiện môi trường. Phong

chữ đơn giản, không dùng hiệu ứng, tiết kiệm mực in, phù hợp với tiêu chí thân thiện với môi trường. Các bao bì trên cũng có tác dụng lớn trong trải nghiệm người dùng (UX) ở việc cầm nắm, màu nâu tạo cảm giác thân thiện với môi trường.

Thiết kế bao bì tương tác

Bao bì tương tác, hay còn gọi là bao bì thông minh, đang ngày càng trở nên phổ biến. Những bao bì này sử dụng công nghệ như QR code, AR (Augmented Reality), NFC (Near Field Communication) để tạo ra một mối liên kết tương tác giữa người tiêu dùng và sản phẩm. Người tiêu dùng có thể sử dụng điện thoại di động để quét mã QR hoặc trải nghiệm những hiệu ứng AR khi sử dụng sản phẩm, từ đó tạo ra một trải nghiệm người dùng độc đáo và thú vị.

Trong bao bì tương tác, UI sẽ quyết định cách thông tin và trải nghiệm được hiển thị trên màn hình điện thoại khi người tiêu dùng tương tác với bao bì, chẳng hạn như hình ảnh động, video, hoặc các thông điệp tương tác. UX sẽ chú trọng để quá trình tương tác này trở nên dễ dàng, mượt mà và thú vị, từ việc quét mã QR cho đến trải nghiệm AR. Bao bì không chỉ là một công cụ bảo vệ sản phẩm mà còn trở thành một công thông tin hữu ích và hấp dẫn cho người tiêu dùng.

Hình 2. Bao bì tương tác
(Nguồn: https://kenh14cdn.com/thumb_w/600/04d50bf2a/2015/08/10/p14-98088.jpg)

Hình minh họa trên (Hình 2) là một thiết kế bao bì độc đáo, UI trong thiết kế bao bì này có thể thấy rõ ở các đặc điểm về hình dáng thiết kế độc đáo, giao diện thiết kế dạng gấp khúc tạo cảm giác khác biệt đối với các bao bì truyền thống. Dạng hình học này không chỉ gây ấn tượng về thị giác mà còn có thể gợi sự liên tưởng đến chức năng “nén” hoặc “ép” để đẩy sản phẩm bên trong ra. Màu trắng chủ đạo mang tính tối giản và cao cấp, chất liệu giấy cứng tạo cảm giác thân thiện với môi trường, truyền tải thông điệp về sự bền vững. Chi tiết vò rít phía dưới rõ ràng, dễ sử dụng, nhỏ gọn và tăng tính tiện lợi. Trải nghiệm người dùng cũng tạo sự tương tác thú vị, người dùng phải nhấn xuống để lấy sản phẩm ra, hành động này vừa tạo cảm giác tương tác trực tiếp với sản phẩm vừa dễ dàng

GIÁO DỤC - EDUCATION

kiểm soát lượng lấy ra của sản phẩm. Thiết kế nén lại được sau khi sử dụng giúp tiết kiệm không gian bảo quản (trong tủ lạnh). Có thể tái sử dụng hoặc tái chế dễ dàng, trực quan dễ hiểu, người dùng có thể đoán được cách sử dụng mà không cần hướng dẫn chi tiết. Thiết kế không đòi hỏi quá nhiều thao tác phức tạp khi sử dụng - chỉ cần mở vùi và nhấn. Có thể đặt đứng chắc chắn trên mặt phẳng mà không cần giá đỡ phụ trợ.

Thiết kế bao bì tinh gọn

Trong những năm gần đây, xu hướng thiết kế bao bì tinh gọn và tối giản đang ngày càng phổ biến. Các bao bì với thiết kế đơn giản, ít chi tiết nhưng vẫn mang lại sự sang trọng và dễ dàng nhận diện đang được nhiều thương hiệu ưa chuộng. Sự tối giản giúp người tiêu dùng nhanh chóng nhận diện thông tin quan trọng và tạo cảm giác dễ chịu khi nhìn vào sản phẩm.

UI trong bao bì tinh gọn chú trọng đến việc sử dụng màu sắc tối giản, kiểu chữ rõ ràng và các yếu tố đồ họa đơn giản để làm nổi bật thông tin quan trọng. UX đảm bảo rằng bao bì có cấu trúc dễ sử dụng và có thể tiếp cận thông tin một cách nhanh chóng mà không gây ra sự bối rối. Bao bì tinh gọn không chỉ đẹp mắt mà còn mang lại trải nghiệm cho người tiêu dùng một cách dễ dàng và liền mạch.

Hình 3. Bao bì tinh gọn
(Nguồn: <https://www.toastfood.co.uk/wp-content/uploads/minimalist-food-packaging.png>)

Thiết kế bao bì tinh gọn ở Hình 3 cho thấy đây đang là xu thế trong thiết kế bao bì. Giao diện người dùng (UI) thể hiện rõ qua các yếu tố về sự tối giản có hệ thống, sử dụng màu nền đơn sắc kết hợp với kiểu chữ gọn gàng, rõ ràng. Sắp xếp hệ thống thông tin khoa học, tạo sự nhất quán giữa các bao bì; cửa sổ hiển thị sản phẩm thật bên trong để người dùng có thể nhìn thấy trực tiếp các loại hạt - tạo cảm giác minh bạch và tin cậy; Các tông màu như trắng, be, đen, cam... có cảm giác vừa hiện đại, vừa mang lại cảm giác cao cấp, sạch sẽ và tự nhiên - rất phù hợp với sản phẩm hạt (thực phẩm sạch); sử dụng yếu tố cách điệu đơn

giản khiến người dùng tò mò và muốn khám phá. Với UX - trải nghiệm người dùng được thể hiện qua các yếu tố về dễ nhận diện sản phẩm qua việc sử dụng màu sắc và cửa sổ sản phẩm, giúp người dùng dễ dàng phân biệt các loại hạt khác nhau mà không cần đọc quá nhiều thông tin; thiết kế dạng túi zip đứng khiến việc bảo quản trở nên dễ dàng, tái đóng gói và sử dụng nhiều lần, tối ưu không gian trưng bày và lưu trữ, giảm lãng phí diện tích trên kệ hoặc trong tủ; trải nghiệm thị giác và xúc giác gợi sự gần gũi, bền vững - điều mà người tiêu dùng ngày nay rất quan tâm.

Bao bì cá nhân hóa

Với sự phát triển của công nghệ, các thương hiệu ngày càng chú trọng vào việc cá nhân hóa bao bì, mang đến cho người tiêu dùng một trải nghiệm đặc biệt và khác biệt. Bao bì có thể được thiết kế theo tên người tiêu dùng, sở thích cá nhân, hoặc thậm chí là các thông điệp riêng biệt. Điều này giúp tạo ra sự kết nối mạnh mẽ giữa thương hiệu và khách hàng.

UI trong bao bì cá nhân hóa sẽ đóng vai trò quyết định trong thiết kế giao diện và cách thể hiện tên, thông điệp hay hình ảnh đặc biệt cho từng khách hàng. UX sẽ tập trung vào việc làm sao để quá trình cá nhân hóa trở nên đơn giản và dễ dàng cho người tiêu dùng, giúp họ có thể tạo ra các sản phẩm đặc biệt mà không gặp phải sự rối rắm trong quá trình tương tác.

Hình 4. Bao bì cá nhân hoá
(Nguồn: https://bluec.vn/wp-content/uploads/2017/03/21.2_personalized2.jpg)

Chiến dịch nổi tiếng toàn cầu của Coca-cola - “Share a Coke” là một ví dụ điển hình cho thiết kế bao bì cá nhân hoá. Với UI, tên người được in trực tiếp trên bao bì thay vì logo Coca-cola truyền thống tạo điểm nhấn thị giác mạnh, gây tò mò và tạo cảm xúc. Kiểu chữ đồng nhất với nhận diện thương hiệu giúp duy trì yếu tố nhận diện mặc dù đã thay đổi nội dung; Giữ nguyên gam màu đỏ - trắng đặc trưng của Coca-cola, đảm bảo không làm người dùng nhầm lẫn thương hiệu; Dòng chữ “Share a Coke with...” xuất hiện trước tên cá nhân, tạo ngữ nghĩa đầy đủ và dẫn dắt thị giác. Về UX, người tiêu dùng cảm thấy được cá nhân hoá và trở thành một phần trong câu chuyện của thương hiệu, bao bì trở thành món quà nhỏ mang ý nghĩa, tăng khả năng chia sẻ (trên cả hai phương diện:

GIÁO DỤC - EDUCATION

thực tế và mạng xã hội); Người dùng tìm kiếm tên của mình hoặc người thân - tạo hành vi “truy tìm” thú vị, điều này tăng thời gian tiếp xúc với sản phẩm tại điểm bán. Tính cá nhân cao cộng với yếu tố “gợi kể chuyện” giúp sản phẩm trở thành nội dung tự nhiên cho người dùng chia sẻ. Dù thay đổi bao bì, người dùng vẫn nhận biết rõ là Coca-cola.

Bao bì độc đáo và chuyển đổi

Bao bì chuyển đổi là những bao bì có thể thay đổi hình dạng hoặc chức năng sau khi người tiêu dùng sử dụng sản phẩm. Chẳng hạn, bao bì có thể trở thành một vật dụng hữu ích khác như hộp đựng đồ chơi, cây trồng, hoặc có thể tái sử dụng vào mục đích khác sau khi sản phẩm đã được sử dụng hết. Bao bì này mang lại giá trị gia tăng cho người tiêu dùng, giúp giảm thiểu lãng phí.

UX trong bao bì chuyển đổi giúp người tiêu dùng dễ dàng hiểu được cách sử dụng lại bao bì và tận dụng tối đa chức năng mới của nó. UI có thể đóng vai trò trong việc thiết kế các hướng dẫn rõ ràng, dễ hiểu về cách tái sử dụng bao bì, đồng thời tạo ra những hình ảnh bắt mắt để thu hút sự chú ý của người tiêu dùng.

Hình 5. Bao bì độc đáo và có thể tái sử dụng
(Nguồn: https://kinhtevedubao.vn/stores/news_dataimages/kinhtevedubao.vn/052020/24/13/1589698903-news-1657220210326123808.9402400.jpg?randTime=1736836154)

Hình 5 cho thấy, về UI có tông màu nâu và vân gỗ thể hiện sự tự nhiên, thủ công và gắn với sản phẩm nông nghiệp và hữu cơ. Hình minh họa dạng nét đơn giản mang tính tự nhiên, dễ tiếp cận, gợi cảm giác tin cậy và thân thiện; túi đựng có tay cầm đục lỗ tiện lợi, hộp gỗ được thiết kế như một dạng khay đựng hoặc các module xếp chồng, làm tăng tính nghệ thuật và độc đáo về hình ảnh. Tên thương hiệu, biểu tượng, họa tiết, thông tin sản phẩm được bố trí thống nhất trên cả túi và hộp - dù đa dạng về kiểu dáng, nhưng vẫn có sự gắn kết, đồng bộ. Trải nghiệm người dùng (UX) thể hiện qua các yếu tố hộp gỗ có thể tái sử dụng làm khay trồng cây, đựng dụng cụ, hoặc kệ trưng bày - mở rộng vòng đời bao bì, giúp giảm rác thải. Trải nghiệm sản phẩm không kết thúc sau khi mua, mà tiếp diễn trong quá trình tái sử dụng, tạo sự kết nối lâu dài với

thương hiệu; Sử dụng chất liệu tự nhiên (gỗ, giấy Kraft) tạo thiện cảm lớn với người tiêu dùng hiện đại quan tâm đến môi trường. Việc khuyến khích tái sử dụng thay vì vứt bỏ mang lại giá trị về ý thức và xã hội cao; người dùng có xu hướng giữ lại bao bì đẹp, độc đáo như một phần trang trí hoặc tiện ích trong nhà - điều này kéo dài sự hiện diện của thương hiệu trong không gian sống.

3.3.2. Vai trò của UI/UX trong các xu hướng thiết kế bao bì mới

UI và UX không chỉ giúp bao bì đẹp mắt và dễ sử dụng mà còn tạo ra những trải nghiệm có giá trị cho người tiêu dùng. Dưới đây là những vai trò chính của UI và UX trong các xu hướng thiết kế bao bì hiện nay:

Tối ưu hóa trải nghiệm người tiêu dùng

Trong tất cả các xu hướng trên, vai trò quan trọng nhất của UI và UX là tối ưu hóa trải nghiệm người tiêu dùng. Một bao bì đẹp mắt nhưng khó mở hoặc khó hiểu sẽ làm giảm trải nghiệm người dùng và gây cảm giác thất vọng. Ngược lại, một bao bì dễ sử dụng, dễ nhận diện và mang lại cảm giác hài lòng sẽ tạo dựng lòng trung thành của khách hàng. UI/UX giúp bao bì trở nên dễ dàng tương tác và mang lại cảm giác thỏa mãn, từ đó giúp cải thiện sự kết nối giữa người tiêu dùng và thương hiệu.

Tạo ra sự kết nối cảm xúc với người tiêu dùng

Các xu hướng thiết kế bao bì như bao bì cá nhân hóa và bao bì tương tác không chỉ phục vụ nhu cầu về chức năng mà còn tạo ra mối liên kết tình cảm, cảm xúc với khách hàng. UI và UX giúp tạo ra một giao diện dễ tiếp cận và dễ hiểu, từ đó mang đến cho người tiêu dùng cảm giác đặc biệt và thân thuộc. Bao bì không chỉ là một công cụ bảo vệ sản phẩm mà còn là một phần trong hành trình trải nghiệm của khách hàng với thương hiệu.

Khả năng thích ứng và đổi mới liên tục

Với sự thay đổi liên tục trong công nghệ và nhu cầu người tiêu dùng, bao bì cần phải có khả năng thích ứng và đổi mới. UI và UX giúp thương hiệu có thể liên tục cải tiến và thay đổi bao bì để đáp ứng các xu hướng mới. Các công cụ thiết kế hiện đại như Figma, Sketch, hay Adobe XD cho phép nhà thiết kế thử nghiệm và cập nhật thiết kế bao bì nhanh chóng và hiệu quả, đồng thời đảm bảo bao bì luôn đáp ứng nhu cầu người tiêu dùng.

Các xu hướng mới trong thiết kế bao bì đang chuyển mình mạnh mẽ với sự kết hợp của công nghệ, tính bền vững và yêu cầu ngày càng cao về trải nghiệm người tiêu dùng. UI và UX đóng vai trò không thể thiếu trong việc tạo ra những bao bì không chỉ đẹp mắt mà còn dễ sử dụng, mang lại cảm giác hài lòng và kết nối với người tiêu dùng. Từ bao bì thân thiện với môi trường

cho đến bao bì tương tác, các nhà thiết kế bao bì cần hiểu rõ và áp dụng các nguyên lý UI/UX để tạo ra những sản phẩm bao bì sáng tạo và hiệu quả, đáp ứng nhu cầu và mong đợi của người tiêu dùng hiện đại.

4. KẾT LUẬN

Xu hướng toàn cầu hóa và chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ trên mọi lĩnh vực, thiết kế bao bì không còn đơn thuần là một hoạt động tạo hình mang tính nghệ thuật mà đã trở thành một lĩnh vực tích hợp đa ngành, kết hợp giữa thẩm mỹ, công năng, công nghệ và trải nghiệm người dùng. Việc ứng dụng các yếu tố và phương pháp của UI và UX vào dạy học Thiết kế bao bì sản phẩm thương mại là một hướng đi chiến lược, phản ánh đúng tính chất đổi mới của giáo dục hiện đại - lấy người dùng làm trung tâm, lấy công nghệ làm công cụ, và lấy bối cảnh xã hội - môi trường làm nền tảng phát triển tư duy thiết kế bền vững.

Trong môi trường giáo dục việc giảng dạy thiết kế bao bì có lồng ghép UI và UX không chỉ góp phần hình thành kỹ năng chuyên môn cho sinh viên mà còn khơi gợi tư duy phản biện, khả năng phân tích hành vi tiêu dùng và nhận thức sâu sắc hơn về các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định mua sắm. UI giúp sinh viên học cách trình bày thông tin rõ ràng, điều hướng thị giác hiệu quả và tổ chức bố cục trực quan trên bề mặt bao bì, trong khi UX giúp sinh viên đặt mình vào vị trí người dùng để đánh giá tính tiện dụng, khả năng tiếp cận và cảm xúc mà sản phẩm mang lại. Chính sự kết hợp này sẽ tạo ra những thể hệ nhà thiết kế có tư duy toàn diện, vừa giàu sáng tạo nghệ thuật, vừa nhạy bén với trải nghiệm thực tế của sản phẩm.

Thêm vào đó, sự xuất hiện của các xu hướng thiết kế bao bì mới như bao bì thông minh, tích hợp công nghệ QR, NFC, hoặc AR; bao bì bền vững sử dụng vật liệu thân thiện môi trường; bao bì tương tác giúp người dùng cá nhân hóa trải nghiệm... đang tạo nên những yêu cầu mới đối với chương trình đào tạo và cách thức truyền đạt kiến thức. Với phương pháp giảng dạy truyền thống theo kiểu "truyền đạt - sao chép" dần trở nên lỗi thời. Thay vào đó, các mô hình học tập lấy sinh viên làm trung tâm, chú trọng vào thực hành, dự án thực tế, và công nghệ hỗ trợ như phần mềm mô phỏng, bảng tương tác, hoặc công cụ thiết kế số sẽ ngày càng đóng vai trò quan trọng.

Đào tạo ngành thiết kế đồ họa, cụ thể là thiết kế bao bì, cần hướng đến sự chuyển hóa từ việc "dạy công

cụ" sang "dạy tư duy", từ "thẩm mỹ đơn thuần" sang "thẩm mỹ chức năng", từ "sáng tạo cá nhân" sang "sáng tạo hướng đến cộng đồng và môi trường". Để hiện thực hóa điều này, vai trò của người giảng viên không chỉ là người truyền đạt kiến thức mà còn là người dẫn dắt tư duy thiết kế, người kết nối sinh viên với những nhu cầu thực tế của thị trường, và là người truyền cảm hứng đổi mới sáng tạo bền vững.

Vì vậy có thể thấy rằng việc tích hợp UI/UX trong giảng dạy thiết kế bao bì không chỉ là một xu thế tất yếu mà còn là một yêu cầu mang tính chiến lược đối với các cơ sở đào tạo chuyên ngành mỹ thuật ứng dụng. Điều cần thiết là sự chuẩn bị kỹ lưỡng trong khung chương trình đào tạo, phương pháp sư phạm và đầu tư hệ sinh thái công nghệ là yếu tố then chốt quyết định chất lượng đầu ra của người học, giúp người học không chỉ có khả năng sáng tạo, mà còn biết thiết kế để giải quyết vấn đề, cải thiện trải nghiệm, tăng cao tính thẩm mỹ và hướng tới sự phát triển bền vững cho cộng đồng và xã hội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Cung Dương Hằng. (2016). *Giáo trình Thiết kế bao bì*. Trường Đại học Mỹ thuật Thành phố Hồ Chí Minh.
- Hoàng Thị Phương Thảo, Lê Thị Tú Trâm. (2018). Tác động của bao bì sản phẩm đến giá trị cảm nhận và ý định tiếp tục tiêu dùng đặc sản địa phương. *Tạp chí Nghiên cứu Kinh tế và Kinh doanh Châu Á* (số 04), 30-47.
- Lê Huy Văn. (2012). *Cơ sở phương pháp luận Design*. NXB Mỹ thuật.
- Lê Văn Thân, Chu Thị Kim Định. (2021). Những giá trị của bao bì sản phẩm trong Thiết kế Đồ họa. *Tạp chí Khoa học và Công nghệ Trường Đại học Hòa Bình* (số 01), 99-103.
- Marianne Rosner Klimchuk và Sandra A. Krasovec. (2015). *Thiết kế bao bì: từ ý tưởng đến sản phẩm*. NXB Bách Khoa Hà Nội.
- Nguyễn Cẩm Ly. (2018). *Thiết kế bao bì trong xây dựng thương hiệu*. Ngày 16/01/2018, <http://vanhoanghethuat.vn/thiet-ke-bao-bi-trong-xay-dung-thuong-hieu.htm>
- Rio Creative. (2016). *Xấu thế nào, đẹp ra sao*. NXB Lao Động.
- Tìm hiểu về thiết kế trải nghiệm người dùng (UX Design). (2017, ngày 22 tháng 12). <https://beau.vn/en/node/8>
- UX/UI và tầm quan trọng trong trải nghiệm khách hàng. (2021, ngày 08 tháng 3). <https://digital.fpt.com/dxarticles/ux-ui.html>